

Stáří je omezením i darem, zavrhnout ho znamená zradit život

Papež František pokračoval v cyklu katechezí věnovaných stáří a zdůraznil moudrost, která se nabývá s přibývajícými roky. Znovu mluvil o „kultuře odkládání“, jež vylučuje staré lidi ze společnosti.

15.06.2022

Drazí bratři a sestry, dobré ráno!

Slyšeli jsme prosté a dojemné vyprávění o uzdravení Šimonovy

tchyně – ještě se nejmenuje Petr – v Markově verzi evangelia. Tato krátká epizoda je s drobnými, ale nápadnými odchylkami popsána i v dalších dvou synoptických evangeliích. „Šimonova tchyně ležela v posteli s horečkou“, píše Marek. Nevíme, zda šlo o lehkou nemoc, ale ve stáří může být i obyčejná horečka nebezpečná. Ve stáří už nemůžete být pánem svého těla. Člověk se musí naučit vybrat si, co dělat a co ne. Tělesná síla nás opouští, i když naše srdce nepřestává toužit. Člověk se pak musí naučit tuto touhu očišťovat: být trpělivý, vybírat si, co žádat od těla a od života. Když jsme staří, nemůžeme dělat totéž, co když jsme byli mladí: tělo má jiný rytmus a my mu musíme naslouchat a přijmout jeho limity. Všichni je máme. I já teď musím chodit s holí.

Na starší lidi doléhá nemoc jiným a novým způsobem než na mladé nebo dospělé. Je to jako tvrdá rána, která

dopadá na již tak těžké období. Zdá se, že nemoc starého člověka uspíší příchod smrti a v každém případě zkrátí dobu života, kterou už tak považujeme za krátkou. Vkrádají se pochybnosti, že se neuzdravíme, že „tentokrát je to naposledy, co jsem onemocněl...“ a tak dále: takovéto myšlenky přicházejí na mysl... Člověk nemůže snít o naději v budoucnost, která se nyní jeví jako neexistující. Slavný italský spisovatel Italo Calvino si všiml hořkosti starých lidí, kteří trpí ztrátou věcí minulých více, než se těší z příchodu nových. Ale scéna z evangelia, kterou jsme právě slyšeli, nám pomáhá doufat a už nám nabízí první lekci: Ježíš nenavštěvuje onu nemocnou stařenu sám, ale jde tam spolu se svými učedníky. A to nás nutí trochu se zamyslet.

Právě křesťanská komunita se musí postarat o seniory: příbuzní a přátelé, ale i komunita. Starší lidi

musí navštěvovat mnoho lidí společně a často. Nikdy bychom neměli zapomínat na tyto tři řádky evangelia. Dnes zejména proto, že počet starších lidí výrazně vzrostl, a to i v poměru k mladým, protože se nacházíme v demografické zimě, rodí se méně dětí a je mnoho starších a málo mladých lidí. Musíme cítit odpovědnost navštěvovat starší lidi, kteří jsou často osamělí, a předkládat je Pánu s našimi modlitbami. Sám Ježíš nás naučí, jak je milovat.

„Společnost je skutečně vstřícná vůči životu, když uznává, že život je cenný i ve stáří, postižení, těžké nemoci, a dokonce i tehdy, když vyhasíná“ (Poselství Papežské akademii pro život, 19. února 2014). Život je vždycky cenný. Když Ježíš uvidí nemocnou starší ženu, vezme ji za ruku a uzdraví ji: stejné gesto udělá, když vzkřísí mladou ženu, která zemřela: vezme ji za ruku a postaví ji, uzdraví ji tím, že ji postaví zpět na nohy. Ježíš tímto laskavým gestem

lásky dává učedníkům první lekci: to znamená, že spása je ohlášena, nebo lépe řečeno sdělena, prostřednictvím pozornosti k této nemocné osobě; a víra této ženy září vděčností za laskavost Boha, který se nad ní sklonil. Vracím se k tématu, které jsem v těchto katechezích opakoval: zdá se, že tato kultura vyhazování odstraňuje starší lidi. Ano, nezabije je, ale společensky je vymaže, jako by byly břemenem, které je třeba nést: je lepší je skrýt. To je zrada lidskosti, to je to nejošklivější, to je selekce života podle užitečnosti, podle mládí, a ne s životem, jaký je, s moudrostí stáří, s hranicemi stáří. Staří lidé nám mají co dát: je v nich životní moudrost. Je toho tolik, co nás mohou naučit: proto musíme také učit děti, aby se staraly o své prarodiče a chodily k nim. Dialog mezi mladými lidmi a prarodiči, dětmi a prarodiči je zásadní pro společnost, je zásadní pro církev, je zásadní pro zdravý život. Tam, kde

chybí dialog mezi mladými a starými, něco chybí a vyrůstá generace bez minulosti, tedy bez kořenů.

Jestliže první lekci nám dal Ježíš, druhou nám dává starší žena, která „vstala a začala jim sloužit“. I jako starší člověk může, ba dokonce musí, sloužit komunitě. Je dobře, že starší lidé stále pěstují odpovědnost sloužit a překonávají pokušení stát stranou. Pán je neodhazuje, naopak jim dává sílu sloužit. A rád bych poznamenal, že evangelisté na to v tomto vyprávění nekladou žádný zvláštní důraz: jde o normálnost následování, kterou se učedníci naučí v plném rozsahu na cestě formace, kterou prožijí v Ježíšově škole. Starší, kteří si zachovávají ochotu uzdravovat, utěšovat, přimlouvat se za své bratry a sestry – ať už jsou to učedníci, setníci, lidé sužovaní zlými duchy, zavržení... – jsou snad nejvyšším svědectvím o čistotě té vděčnosti, která provází víru. Kdyby se staří

lidé místo toho, aby byli odstrčeni a vyřazeni ze scény událostí, které poznamenávají život společenství, dostali do středu společné pozornosti, byli by povzbuzeni k vykonávání vzácné služby vděčnosti Bohu, který na nikoho nezapomíná. Vděčnost starších lidí za dary, které od Boha ve svém životě obdrželi, jak nás učí Petrova tchyně, navrací společenství radost ze společného života a dává víře učedníků základní charakteristiku jejího určení.

Musíme se však dobře naučit, že duch přímluvy a služby, který Ježíš předepisuje všem svým učedníkům, není jen záležitostí žen: v Ježíšových slovech a skutcích není ani stín tohoto omezení. Evangelijní služba vděčnosti za Boží láskyplnost není v žádném případě zapsána v gramatickém schématu pána muže a ženy služebnice. To však nic neubírá na skutečnosti, že ženy mohou muže učit o vděčnosti a něze víry ve

věcech, které jsou pro muže obtížněji pochopitelné. Také Petrova tchyně jim na cestě za Ježíšem ukázala cestu ještě předtím, než k tomu apoštolové sami došli. A zvláštní jemnost Ježíše, který se „dotkl její ruky“ a „jemně se nad ní sklonil“, od samého počátku jasně ukazovala jeho zvláštní citlivost vůči slabým a nemocným, kterou se Boží Syn jistě naučil od své Matky. Prosím, zajistíme, aby staří lidé, babičky, dědečkové byli nablízku dětem, mladým lidem, aby jim předávali tuto životní paměť, aby jim předávali tuto životní zkušenost, tuto životní moudrost. Pokud se nám podaří propojit mladé a staré lidi, bude to znamenat i větší naději pro budoucnost naší společnosti.

stari-je-omezenim-i-darem-zavrhnout-
ho-znamena-zradit-zivot/ (08.08.2025)